

1^а екземпляр

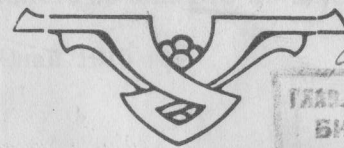
1
а
45

19-й пѣх. Шуменски Полкъ

КРАТКО ОПИСАНИЕ
ДѢЙСТВИЯТА НА 19 П. ШУМ. ПОЛКЪ

въ войната съ турцитѣ и съюзницитѣ

Прѣзъ 1912 – 1913 години.

от В. У. К. III А / 45.

ГЛАВНОЕ ОУЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ	
БИБЛИОТЕКА	
К-т. №	347/950.
Възр. №	

РАЗГРАДЪ
Печатница Ив. Цаневъ
1915

2681

У 5 (1) К 111 +

У 3 (1) 22

Вмѣсто прѣдговоръ

За да не отидатъ въ забвѣнието нѣкои отъ дѣйствіята на полка въ освободителната съ Турция война и въ оная съ невѣрнитѣ съюзници и да се спазитѣхната до неждѣ историческа вѣрность до написването новата история на полка, възложихъ на помощника си Подполковникъ ^{Андрей} Дяковъ, като съучастникъ въ всички негови дѣствия, да състави едно кратко описание на тѣзи дѣствия и въ хронологически редъ на кратко да изложи събитията.

Освѣтъ горнето, цѣльта на това кратко описание дѣствията на полка е, да послужи като основа и даде материали за разработване при написването на новата история на полка и да запознава всички ония офицери, подофицери, и войници съ тѣзи дѣствия при постѣпването имъ въ неговитѣ редове.

Да напомня и на неговитѣ живи участници славнитѣ имъ дѣла и за дѣлата на тѣхнитѣ загинали другари по бойнитѣ полета за благо на тѣхното отечество.

гр. Разградъ, 26-й Юний 1915 год.

Командиръ на 19-й пѣх. Шуменски полкъ.

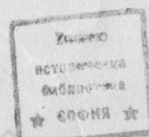
Подковникъ: Николовъ

Забѣлъжка: За извършенитѣ лични подвизи отъ страна на всички чинове отъ полка ще излезе отдѣлна книжка.

В. И. Б.

инв. №

дър 2639

ГЛАВА I

Споредъ плана за мобилизацията, полка се развърна отъ двѣ въ 4 дружиненъ съставъ, съ една картечна рота, нестроева рота, парковъ взводъ, телефонна команда, музикански хоръ и санитаренъ персоналъ.

На 22-й Септемврий, вечерта полка бѣ окончателно мобилизиранъ и готовъ за трѣгване въ походъ, като въ състава му влизаха: щабъ офицери 5, оберъ офицери 59, подофицери 325 и редници 4389.

Пътът по който се извърши движението на полка към зоната за съсредоточението бѣ слѣдующия: отъ Разградъ до станцията Крумово — Прѣславъ по желѣзницата, а отъ станцията Крумово — Прѣславъ до Върбица, първокласно държавно шосе,

отъ Върбица прѣзъ Върбишкия балканъ обикновенъ между-селски пѣтъ, поправенъ тукъ-тамъ и посипанъ на нѣкои мѣста съ чакълъ. Вслѣдствие на това и проливнитѣ дъждове, които тогава приваляваха, пѣтя стана съвършено трудно проходимъ, а още повече, че по него се движеха и всички пѣози на дивизията.

На 30-й Септемврий полка пристигна въ с. Могила, — въ района за съсредоточение на дивизията.

На 1 Октомврий полка продължи движението си и вечерята пристигна въ с. Упчелий (Асѣново). Тукъ въ това село остана на бивакъ, юго-източно отъ сѣщото и стоя до обявяването на войната, 5 Октомврий.

Прѣзъ време на стоенето въ това село, войниците прѣведоха свойтъ пѣща въ порядъкъ, произведоха се нѣколко строеви занятия, между които и едно показно бойно учение. Сѣщо и обозитѣ се подтегнаха.

На 5 Октомврий, въ 7 часа и 30 м. прѣдъ пладнѣ, бѣ донесена радостната вѣсть, че войната е обявена.

Прочете се манифеста за обявяването ѝ прѣдъ цѣлия полкъ, а сѣщо и заповѣдта по 3-а Армия която бѣ посрѣщната съ нескончаемо „Ура“.

Въ 9 часа 30 м. прѣдъ пладнѣ полка потегли въ походъ отъ с. Упчелий за селото Ичме (Стефанъ Караджово).

1. Похода на полка на 5 Октомврий за приближаване къмъ границата.

За прѣзъ този день за противника се знаеше, че той въ съставъ около 75 табора, 37 батареи и 40 ескадрона е прѣснать въ пространството между нашата граница отъ Кържали до Черното мере и линията Кържалии, Димотика, Баба-Ески, Лозенградъ, Ениада.

За извършване на марша полка влезе за пръвъ пѣтъ въ състава на бригадата, която съставляваше дѣсната колона на дивизията и се движеше по пѣтя: Упчелии, Саманлари, Дюкментъ, Таишъ-Тене, Ичме, Еникьой, като имаше въ авангардъ 2 дружини отъ 7-й пѣх. Прѣславски полкъ, а въ главнитѣ си сили: 2 дружини отъ сѣщия полкъ, 5-й с. с. артилерийски полкъ (3 отдѣления), полка (4 дружини), 43-й пѣх. полкъ (4 дружини)

3-о с. с. гаубичо отдѣление, 3 батареи, 4-а Пионерна дружина 1 рота и отъ 8 коненъ полкъ 1/2 ескадронъ. Въ 9 часа вечерята полка стигна въ с. Ичме (Стефанъ Караджово.)

2. Похода на 6-й Октомврий.

Свѣденията за противника оставатъ сѣщитѣ. Полка въ състава на бригадата, която прѣзъ този день бѣ назначена въ общъ авангардъ на дивизията потегли отъ с. Ичме въ 10 ч. 30 м. прѣдъ пладнѣ за с. Кайбилеръ и която бригада имаше въ прѣденъ отрядъ 2 дружини отъ 7-й пѣх. Прѣславски полкъ, отъ 8-й коненъ полкъ 1 ескадронъ и отъ 4-а пионерна дружина 1 рота, а въ главни сили на авангарда: 1 дружина отъ сѣщия полкъ, 5-й с. с. артилерийски полкъ (2 отдѣления) и полка (4 дружини). Вечерята полка стигна въ Кайбилеръ и се разположи на квартиро-бивакъ.

Прѣзъ този день се чуха първитѣ топовни гърмежи идящи отъ дѣсно, въ района на 1-а армия.

3. Почивка на 7-й Октомврий.

Полка почива въ Кайбилеръ далечъ отъ границата на 1 километъръ съ мѣрки за близко външно охранение.

4. Похода на 8-й Октомврий и прѣминаване на границата.

На 8-й Октомврий полка въ състава на лѣвата колона като изпраца 4-а дружина въ рекогносцироваченъ отрядъ съ прѣдадения къмъ нея 1/2 ескадронъ, а 2-а дружина въ авигардъ, въ 2 часа 30 м. слѣдъ пладнѣ, прѣминава границата покрай постъ № 18 „Еркелесъ“. Неописуемъ бѣ възторга при прѣминаване на границата. Продължително „Ура“ цѣлеше въздуха. Всички турски села бѣха напуснати и запалени отъ турцитѣ и около тѣхъ се забѣлѣзваха напуснати малки биваци. Никдѣ противника се невиждаше. Въ 7 часа вечерята полка пристигна въ с. Омаръ-Абазъ и се разположи на бивакъ на сѣверния му край, а авангарда зае линията на охранението на 3 километра южно отъ това село.

5. Похода на 9-й Октомврий и приближаване

къмъ бойното поле.

Боя при Ески-Полосъ на 9-й Октомрий.

На 9 Октомврий полка въ състава на лѣвата колонна въ 9 часа и 30 м. прѣдъ пладнѣ напустна Омарь-Абазъ и настѣпи по пѣтя Чепимекъой — Карамза — Ески-Полосъ като имаше въ авангардъ 1-а дружина (3 роти) и полуескадрона кавалерия, който за да може да се отдалечи повече отъ колоната му се даде 2-а рота въ подрѣжка. Лѣвата колонна щѣше да се формира съ минаването на началниятъ пунктъ (с. Карамза), въ която влизаха и полковетъ отъ 3-а бригада, които настѣпваха: 43-й пѣх. полкъ отъ чифлика Карабунаръ а 44-й пѣх. полкъ отъ Девлетлю-Агачъ, съ малки авангарди.

Командира на назначената 2-а рота въ подрѣжка на полуескадрона Поручикъ Нѣдѣлковъ, въ 1 часа послѣ пладнѣ, когато главата на главнитѣ сили на полка стигна въ с. Чепимекъой, донесе, че е влѣзалъ въ съприкосновение съ противника който съ една рота развѣрната въ боенъ редъ настѣпвалъ юго-западно отъ Ески-Полосъ спускайки се отъ висотитѣ, а въ дѣсно се чували артилерийски истрѣли и че въ с. Карамза е билъ обстрѣлелъ единъ неприятелски развѣдъ, който билъ отстъпилъ.

Въ 2 часа слѣдъ пладнѣ, когато колоната достигна с. Карамза, отъ командира на сѣщата рота се получава ново донесение, че около 2 взвода неприятелска верига заематъ позиция западно отъ Ески-Полосъ. Обстрѣляни отъ два наши взвода, отстъпили на 1200 крачки. Задъ тѣхъ на 800 крачки отстъпвала верига около взводъ и че бѣгали на югъ отъ Ески-Полосъ и, че продължавалъ да ги прѣслѣдва съ движение и огънь.

Въ това врѣме тритѣ колони едновременно приближаваха къмъ началния пунктъ (с. Карамза), въ който пунктъ трѣбваше да се формира общата колонна, но свѣденията за присѣтствието на противника, а особено че неговата артилерия е на тази сѣщата линия, която колоната трѣбваше да достигне вечерята показваха, че да се заеме тази линия трѣбва да се води бой и

то съ значителни неприятелски сили. Това стана причина отдѣлнитѣ колони да не встѣпватъ въ общата колонна, а да продължатъ настѣплението си въ три паралелни, като колоната на полка бѣ най подадената напредъ. Скоро авангардитѣ на тритѣ колони достигнаха до гребена на височинитѣ юго-източно отъ Карамза, които се обстрѣлваха отъ неприятелската артилерия.

Авангарда на полка, 1-а дружина, въ 3 часа слѣдъ пладнѣ, се разврѣща въ боенъ редъ. Въ строй за движение подъ артилерийския огънь, той настѣпва напредъ за да обезпечи мѣстото за разврѣщане на артилерията; слѣдъ малко се разврѣща и 3-а дружина и става въ 1-а линия, а другитѣ двѣ дружини — въ втора линия и въ отстъпъ задъ първитѣ двѣ. Когато въ 4 ч. 20 м. слѣдъ пладнѣ, дружинитѣ достигнаха до склона на висотата, отъ командира на 2-а рота отъ Ески-Полосъ, въ 3 часа и 15 м. слѣдъ пладнѣ се получава донесение, че неприятелската рота е отстъпила къмъ селото Петра, и че гѣсти колони около 3 роти сѣ отстъпили на висотата южно отъ Ески-Полосъ на 3 к. м. и че мѣстното население ги смѣтало на около двѣ хиляди души и че толкова имало още въ с. Петра.

Веднага слѣдъ разврѣщанieto на авангарда, авангардната с. с. батарея на 44-й пѣх. полкъ заема позиция на висотата юго-източно отъ с. Карамза, на пѣтя отъ това село за Ески-Полосъ и открива огънь по неприятелската батарея която заемаше маскирана позиция задъ висотитѣ въ лозята на с. Петра и обстрѣлваше частитѣ отъ авангарда. Скоро излѣзоха още 2 не с. с. батареи на позиция, но веднага бѣха обстрѣлени отъ друга една маскирана неприятелска батарея около първата. Тѣзи двѣ неприятелски батареи усилено се бореха съ тритѣ наши не с. с. батареи, но щомъ като нашето с. с. отдѣление, което влизахе въ състава на главнитѣ сили на полка зае закрыта позиция малко напредъ и въ страна отъ с. с. батарея, задъ горичката и само съ една батарея откри огънь, неприятелскитѣ батареи не се обадиха повече.

Врѣмето доста напредна, артилерийския бой се продължи до 6 часа слѣдъ пладнѣ; слѣдъ това Командира на полка Полковникъ Василевъ рѣшава да заеме селото Ески - Полосъ съ 1-а дружина, за което и донася на командира на 1-а Бригада,

като същевременно донася и на Командира на 3-а Бригада Генералъ майоръ Церковски. Другитъ три дружини прѣминаватъ въ сборенъ редъ и ставатъ въ лѣщината при чешмата, сѣверо-западно отъ Ески-Полосъ подъ началството на Командира на 4-а дружина Подполковникъ Дяковъ.

Когато вече селото Ески-Полосъ бѣ заето, получава се заповѣдь отъ Командира на 3-а Бригада, полка да се спрѣ на височинитъ сѣверо-западно отъ сѣщото село и се окопае и да изирати една рота да заеме върха „Кулата“ 227.5, за охранение на лѣвия флангъ. Трѣбваше 1-а дружина да се върне назадъ, обаче по настояване на Командира на полка и изказаното отъ него мнѣние, че е не удобно връщанieto назадъ, което отъ послѣ се удобри, дружината зае позиция прѣдъ селото, а другитъ три дружини, на другия день прѣди да се разсѣмне, се привлѣкоха непосредствено задъ Ески-Полосъ.

Едновременно съ това се получи заповѣдь, че на другия день, въ 5 часа и 30 м. прѣдъ пладнѣ, ще се прѣмине въ настѣпление и за това да се влезе въ свръзка съ 44-й пѣх. полкъ, за която цѣль по рано бѣха изпратени патрули.

За охранение на лѣвия флангъ, въ 10 часа и 30 м. слѣдъ пладнѣ, се изирати 5-а рота да заеме върха „Кулата“ 227.5.

За да се избере по добра позиция за дружината която е заела крайнината на селото и да се събератъ свѣдения за противника, Командира на полка заедно съ Командира на дружината и командиритъ на ротитъ, подъ прѣкритието на патрули, излизатъ напредъ, обаче не излѣзли стотина крачки, противника открива силенъ пушеченъ огънь, който продължава около 20 м. Връщатъ се назадъ, очаквайки нападение отъ противника, взѣматъ всички мѣрки за посрѣщане, но подобно противника не прѣдприе.

Съ заемането на Ески-Полосъ отъ 1-а дружина, която съ това бѣ много издадена напредъ и значително отдѣлеа отъ другитъ три дружини, въ 10 часа и 30 м. слѣдъ пладнѣ, се притегля и 3-а дружина, а другитъ двѣ — и картечната рота, на другия день въ 5 часа прѣди пладнѣ бѣха притеглени непосредствено до височината сѣверно отъ Ески-Полосъ.

Свѣденията събрани прѣзъ този день и отъ резултата на

авангардния бой, можа да се заключи, че неприятеля заема линията Ески-Полосъ — Петра, която трѣбваше полка да заеме. Оузняваше се на около три табора въ 1-а линия съ 2—3 батареи и че задъ тази линия имаше друга колона въроятнo съ артилерия, и че това ще да е авангардъ, изнесенъ напредъ къмъ Петра — Ески-Полосъ съ разузнавателна цѣль, и че главнитъ неприятелски сили ще бждатъ къмъ Лозенградъ.

Боя при Петра на 10-й Октомврий.

Въ 3 часа прѣдъ пладнѣ, на 10-й Октомврий, полка заемаше положението, като имаше 3-а и 1-а дружини на позиция на юго-изтокъ отъ Ески-Полосъ, а другитъ двѣ дружини и картечната рота въ полкова поддръжка на сѣверния край на селото, непосредствено до висотата.

Прѣзъ ноцта полка получава назначение на маневрирующи войски, които да обходятъ дѣсния неприятелски флангъ и да облѣкчатъ атаката на 44-й и 43-й пѣх. полкове назначени да водятъ боя по фронта, обаче по късно, на расѣмване, това назначение на полка се отмѣнява и той се назначава заедно съ 44-й пѣх. полкъ да атакува противника по фронта, а въ маневрирующи войски се назначаватъ 43-й пѣх. полкъ, отъ 5-й артилерийски не с. с. полкъ 1 батарея и отъ 4-а пионерна дружина 1 рота, които да се движатъ задъ дѣсния флангъ на бойния редъ.

Мѣстността на полесражението между Карамза, Ески-Полосъ и Петра е прѣсечена съ множество отдѣлни висоти долини и оврази. Висотитъ, които се издигатъ на 50-100 метра надъ околната мѣстность сж покрити съ скали и голи каманаци разхвърляни въ безпорядкъ и прѣдставляватъ добри подетжни за настѣпающитъ войски.

Мѣстността на югъ отъ Ески-Полосъ почва да се повишава съ редъ такива каменисти висоти, отъ които най високата е въ лозята, на сѣверъ отъ Петра. Селото Петра е разположено на сѣверния склонъ на висотата, на която най високата частъ сжщо скалиста, е на сѣверо-изтокъ отъ сѣщото село.

Рѣкитъ въ тази мѣстность, макаръ и малки, но съ своитъ

дълбоки корита, стръмни и скалисти бръгове представляват сериозни прѣпятствия за движението на артилерията и обоза.

Тукъ всички пътища сѫ обикновени между-селски и въ дъждовно врѣме трудно проходими.

Настѣплението на полка.

Въ 5 часа прѣди пладнѣ, се направи разпореждане за боя като се назначиха дружинитѣ, които ще водятъ непосредствено боя и тѣзи въ полкова поддрѣжка. За усиление на бойната частъ се изпрати и 2-а дружина въ лѣво отъ 1-а, а картечната рота между 1-а и 2-а дружини. 4-а Дружина получи назначение да остане въ полкова поддрѣжка като се движи въ отстѣпъ задъ лѣвия флангъ на бойния редъ.

За да може полка съвмѣстно да атакува неприятеля съ 44-й пѣх. полкъ, който още вечерта, на 9-й—остана на 1—1 1/2 к. м. назадъ, на позицията си, сѣверо-западно отъ Ески-Полосъ, вмѣсто въ 5 часа, настѣпи въ 6 часа и 30 м. прѣди пладнѣ.

На разсѣмване полка възползванъ отъ гъстата мъгла, която покриваше бойното поле и слабия дъждъ, настѣпи и безнаказано продължи настѣплението си. Но щомъ мъглата се дигна, противника, който до тогава се очѣняваше на 3 табора и 2—3 батареи, а спорѣдъ Махмудъ-Мухтаръ Паша, въ книгата му: „Моята дѣйностъ прѣзъ балканската война“ стр. 22, сѫ били двѣ дивизии, 9-а и Афионъ — Карахисарската дивизии, откри убийственъ пушеченъ и артилерийски огънь отъ свойтѣ батареи разположени по височинитѣ около с. Петра по най напредналитѣ части на полка. Отъ друга страна, 44-й полкъ още не бѣ се приравнилъ съ полка; въ сѣщо врѣме задъ дѣсния флангъ на неприятелската позиция се групираха нови части и не можеше да се знае дали тѣзи части ще удължатъ фланга, или ще прѣминатъ въ настѣпление.

За да се сломи упорството на противника, полка врѣменно се спира, изпраща и полковата поддрѣжка въ първата линия за да може да се получи привѣсъ надъ неприятелския пушеченъ огънь. Дружинитѣ окуражени отъ това и върния огънь на картечната рота, отъ ново смѣло настѣпиха напредъ и въ 8 часа прѣдъ пладнѣ подъ звуковетѣ на музиката, виковетѣ

„напредъ на ножъ“ и нескончаемото „ура“ завладяха прѣднитѣ позиции на противника и го обърнаха въ бѣгство, който едва успѣва да се задържи въ лозята на каменистата централна висота.

Въ това врѣме нашата артилерия открива огънь, но нѣколко нейни изтрѣли погрѣшно попадатъ въ нашитѣ вериги. Скоро грѣшката се поправи и изтрѣлитѣ на артилерията почнаха да попадатъ верѣдъ неприятелскитѣ вериги на каменистата централна висота.

Въ 9 часа и 30 м. прѣдъ пладнѣ, съ полка се подравниха 2 дружини отъ 44-й полкъ, а слѣдъ малко и 1 дружина отъ 43-й полкъ и полка съвмѣстно съ тѣхъ и съ сѣщото беспринъ настѣпление придружено съ нескончаемо „ура“, въ 10 часа прѣди пладнѣ, завладява и тази висота. Противника недочаква удара на ножъ, прѣследванъ съ пушеченъ и артилерийски огънь отстѣпва съ единъ широкъ фронтъ по посока на Петра гдѣто като се спира, заема позиция, съ дѣсния си флангъ на канаритѣ сѣверно и сѣверо-източно отъ Петра, съ центара си сѣверната украинина на селото, а съ лѣвия си флангъ южната украинина и висотата южно отъ сѣщото село.

Въ 10 часа, прѣдъ пладнѣ, 1-о отдѣление отъ 5-й артилерийски полкъ, съ голѣма мъжа промѣни позицията си тѣй като трѣбваше да извърши движението си напредъ по извѣр-редно прѣсечената мѣстност и по размекчената почва по която орджията затѣваха до главинитѣ, а конетѣ се изморяваха при възкачването на голѣмитѣ стръмнини.

Съ заемането на новата си позиция на каменистата висота батареитѣ отъ скорострѣлното отдѣление откриха сполучливъ огънь по отстѣпаящия противникъ и неговитѣ маскирани батареи, разположени западно отъ Петра, които скоро бѣха заставени да замълчатъ. Скоро двѣ отъ батареитѣ на скорострѣлното отдѣление откриха огънь и по турската батарея заела открита позиция въ скалитѣ сѣверно отъ Петра и я принуждаватъ слѣдъ нѣколко минути да замълчи.

Слѣдъ успѣшния огънь на нашата артилерия и слѣдъ като се прѣведоха частитѣ въ редъ отъ ново полка настѣпиха напредъ,

Атака на неприятелската позиция при с. Петра.

Съ вземането превъзсъ надъ артилерийския огънь на противника отъ нашата артилерия, полка и съединитѣ му части се подбодриха и отново започнаха своето настѣпление. Щомъ повечето отъ ротитѣ на полка стигнаха на около 900—1000 крачки, въ долината на сѣверъ отъ Петра, бѣха обсапени съ силенъ огънь, а това ги принуди да излѣзатъ на отерѣщния брѣгъ бавно, съ прицѣждане.

Щомъ ротитѣ излѣзоха отъ долината се започна страшенъ двубой между нашитѣ и неприятелски стрѣлци по цѣлия фронтъ. Въ това врѣме напредна и лѣвия флангъ на полка, който до тогава трудно се подаваше напредъ благодарение на силния неприятелски пушеченъ огънь. Страшна трѣскотня се понесе по цѣлото поле, огъня и отъ двѣтъ страни бѣ въ най голѣмия разгаръ. Неприятеля влива прѣсни сили въ прѣдната си линия, огъня му става по интензивенъ, а и нашитѣ подрѣзки всички се влѣха въ веригата, която стана и по гжета.

Нашата артилерия въ тоя моментъ силно обстрѣлва открититѣ неприятелски вериги. Веригитѣ на полка всѣ напредваха и напредваха, нѣкои отъ тѣхъ достигнаха на 500 крачки и по малко. Въ тоя моментъ, се подаде страшния викъ „напредъ на ножъ“ и цѣлата бойна линия се понесе напредъ. Турцитѣ като виждатъ това, недочакватъ удара на ножъ и въ беспорядочно бѣгство почватъ да отстъпватъ по посока на юго-западъ, а въ това врѣме нашата артилерия принася огъня въ тила имъ и имъ нанаса голѣми загуби, особено съ обстрѣлването на пѣтя Петра — Лозенградъ по който сж движели множество ранени и бѣгаци. Само единични стрѣлци отъ турцитѣ увлечени въ стрѣлбата дочакватъ удара, но биватъ промушвани или се прѣдаватъ.

Поради закѣсняването на 44-й полкъ да се изравни съ полка, той бѣ принуденъ да вземе широкъ фронтъ, почти равенъ на неприятелската позиция, вслѣдствие на което, като става на една линия съ 44-й и 43-й полкове нѣкои роти се смѣсиха съ ротитѣ отъ помѣнатитѣ полкове и за това полка

атакува дѣсния флангъ на неприятелската позиция и източната половина на Петра, включително пѣтя Ески — Полосъ — Петра самостоятелно, а 43-й и 44-й полкове съ двѣ роти отъ полка атакуваха частъ отъ центара и лѣвия флангъ.

Въ 3 ч. и 30 м. слѣдъ пладнѣ, селото Петра бѣ заето. Противника въ бѣгството си остави много ранени, убити офицери и войници. орждия, снарядни ракли, сандѣци съ снаряди, патронни сандѣци, кола съ фуражъ, разхвърлени войнишки вѣщи и пр.

Прѣслѣдване на неприятеля.

Полка силно изморенъ не можа да прѣслѣдва противника, ако и положението да налагаше едно енергично прѣслѣждане, обаче, поради липсата на прѣсни войски, нуждата отъ привѣждане частитѣ въ редъ, незнанието че противника е въ бѣгство слѣдъ напущанието на позицията си, нѣманието на конница, която да донесе за това положение, полка остана на заетата позицията, но все таки, една достатѣчна частъ отъ него, която бѣ атакувала позицията на неприятеля сѣверо-източно отъ Петра, прѣмина отъ ново въ настѣпление и прѣслѣдва противника до р. Теке — дере, гдѣто я свари нощта.

Какви сж резултатитѣ отъ този бой гдѣто полка тѣй стрѣмително и безъ спиръ настѣпва всичко врѣме и цѣлия развѣрнатъ въ една линия, се вижда отъ изложението на Мухтаръ Махмудъ Паша въ съчинениета му „Моята дѣйность и пр. стр. стр. 28 и 29, гдѣто ясно се рисува грозното положение на двѣтъ дивизии отъ 3-и армейски турски корпусъ, вечерята слѣдъ боя което е станало причина да не може да се заеме Лозенградъ за отбрана.

Но най важния резултатъ отъ боя е, че ний спечелихме вече първитѣ успѣхи, които повдигнаха още повече духа, ентузиазма достигна до недостигаема висота, а вѣрата въ побѣдѣ нѣтъ успѣхи пуста дълбоки корени въ душитѣ на войницитѣ отъ полка. Тази сжща вѣра ще видимъ по нататѣкъ

кръвеше сжиганите войници за издържане грозния морален гнет в Карагачкият и Бунар-Хисарски боеве.

Въ този бой полка даде жертви: убити офицери 1, ранени 3, убити долни чинове 39, ранени 183, неизвестно пропадали долни чинове 47, а всичко 269 човека.

Трофеи: 1 с. с. полска батарея, оставена сѣверо-източно отъ Петра, много пушки и сандъци съ патрони, ракѣи съ снаряди, раници, палатки, продоволствени припаси и фуражъ и около 50 плѣнника.

ГЛАВА II.

Настъплението на полка към Лозенградъ на 11 Октомврий.

Слѣдъ боя при Петра, на 10-й Октомврий, както видѣхме по-горѣ, една частъ отъ полка прѣмина въ прѣслѣждане на противника до р. Теке-дере и вечерта зае линията на охранението покрай дѣсния брѣгъ на сѣщата рѣка. За началникъ на охранението бѣ назначенъ Командира на 4-а дружина Подполковникъ Дяковъ. Съприкосновението съ противника бѣ изгубено върѣки това, че отъ охранението се испратиха напредъ патрули, обаче никакви свѣденія не можахъ да се събератъ за него по причина на тъмната нощъ, проливния дъждъ и силно придошлата рѣка.

Полка нищо не знаеше за паниката въ отстъпилите турски части.

На 11 Октомврий, въ 9 часа прѣдъ пладнѣ, споредъ заповѣдта на бригадата № 28, полка трѣбваше да настѣпн и атакува съвмѣстно съ другитѣ части отъ дивизията крѣпостта Лозенградъ, като има първоначално за обективъ хребета между Теке-дере и р. Кетенли, а послѣ да настѣпн въ участъка Раклица—Кара-акдѣръ.

Прѣди да настѣпи полка и прѣмине рѣката, 11-а рота

на Капитанъ Попова, бѣ испратена въ рекогносцироваченъ отрядъ, да прѣмине рѣката и влѣзѣ въ съприкосновение съ противника. Ротата настѣпи въ боевъ редъ, но се забави при прѣминаването на рѣката.

Къмъ 11 часа и 55 м. прѣди пладниѣ рекогносцировачната рота донесе, че прѣдъ нея никакъвъ противникъ не се забѣлѣзва.

Полка веднага настъпи, но и той се забави доста време съпреминаването на реката, на която коритото бѣ много дълбоко, брѣговетѣ стрѣмни и покрити съ грамадни камѣни, а освѣнъ това, бѣ придошла отъ проливния дѣждь.

Прѣди да прѣмине полка прѣзъ рѣката, като грамотевица се разнесе мѣлвата по редоветъ му, че Лозенградъ е падналъ, че наши войски вече влѣзли въ него. Какъ, Лозенградъ падналъ? Че какъ е възможно тази крѣпостъ да падне, която трѣбваше да я обсажда една армия най-малко 6 мѣсеца и то като Пруската!?

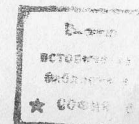
Неописуемъ бѣ възтора на всички, безкрайно и грамо-
гласно „ура“ цѣнеше въздуха, ехото на което се повтаряше
отъ скалитѣ при Петра, свидѣтели на вчерашното гиганско
дѣло на войника и офицера отъ полка.

Слѣдъ прѣминаванетоъ на рѣката, полка въ походна колона съ развято знаме, потегли за града, като прѣмина прѣзъ селото Раклица, цѣлото опоражено отъ турцитѣ и на което по голѣмата частъ отъ жителитѣ българи бѣха избити, исклани и обезобразени.

Съ влизането на полка въ града бѣ посрѣщнатъ отъ мало и голѣмо, отъ стари и млади, съ китки въ рѣцѣ които хвърляха въ неговитѣ редове. Подъ звука на полковия маршъ прѣмина прѣзъ една отъ западнитѣ му улици и се спрѣ на бивакъ въ лозята, юго-източно отъ него.

Пръсълдване на противника въ посока на Баба-Ески на 12-й октомврий.

На другия ден, 12-й Октомври, полка въ състава на бригадата настъпи по шосето Лозенград-Баба-Ески задъ 3-а бригада, която имаше назначение заедно съ 2-а бригада отъ 6 Бдинска Дивизия да прѣслѣдва противника. Вечерта късно пристигна въ

Енималъ, разположи се на бивакъ и взема нужнитѣ мѣрки за охранение на бивака.

На 13-й Октомври, вслѣдствие на погрѣшни свѣдения, че двѣ неприятелски колони сж настѣпили: едната по шосето Хаскьой - Лозенградъ, а другата отъ Мусуць къмъ разв. Акаръ-Дере, полка до разяснение на положението избра за позиция гребена западно отъ Енималъ и цѣлия день бѣ готовъ да тръгне за тази позиция да я заеме въ случай, че противника се появи; обаче къмъ 2 часа и 30 м. слѣдъ пладнѣ се разбра, че тѣзи свѣдения сж невѣрни и че противникъ на близо нѣма.

ГЛАВА III

Похода на полка на 14-й Октомврий къмъ Кулиби — Карагачъ.

На 13-й Октомври късно вечерта, полка получи прѣдупрѣждение, че на слѣдующия день, въ състава на бригадата ще настѣпи на югъ по направление на Баба-Ески, обаче рано сутринята, на 14-й Октомври, това прѣдупрѣждение се измѣня въ смисълъ, че полка ще настѣпи на юго изтокъ, слѣдователно прѣстои му да извърши едно флангово движение по отношение на противника, който отстъпва къмъ Люле-Бургазъ и Чорлу.

Въ 9 часа и 30 м. прѣдъ пладнѣ полка настѣпи отъ Енималъ по посока на Лефеджи, за висотата на севѣро-изтокъ отъ Кавакъ-Дере, като имаше испратена на прѣдъ 4-та дружина въ авангардъ.

Пѣтя бѣ единъ отъ най труднитѣ, защото минаваше прѣзъ нѣколко дълбоки оврази съ стрѣмни склонове, а негдѣ полка се движеше и безъ пѣтъ. При с. Лефенджи, което цѣлото бѣ опожарено, стана нужда за прѣминаване на рѣката Бююкъ-дере да се строи мостъ отъ разхвърлянитѣ тукъ-тамъ кола, тѣй бѣ придошла тази рѣка. Ориентировката бѣ съвършено затруднена по широкитѣ обраснали съ храсталакъ хребети, особено по тѣзи, между рѣкитѣ Кашла-дере и Ускюпъ-дере.

За противника въ този день се знаеше само, че отстъпва

къмъ Люле-Бургазъ и Чорлу, обаче въ съприкосновение съ него не можа да се влѣзе. Вечерта полка прѣнощува на бивакъ въ с. Чаталъ-Деведжи (на р. Юстюнъ-дере, въ триверствата карта го нѣма, заселено на ново), на пѣтя за Иванкьой

Похода на полка на 15-й Октомврий.

На 15-й Октомври, въ 12 часа и 30 м. слѣдъ пладнѣ, полка настѣпи въ състава на главнитѣ сили на бригадата, по пѣтя Четалъ-Деведжи-Иванкьой, Кулиби, Карагачъ, безъ да може вечерта да достигне пункта за ношуванието юго - източно отъ лозята на село Карагачъ, понеже се оказа, че този пунктъ е заетъ отъ неприятеля.

Движението прѣзъ този день бѣ едно отъ най-труднитѣ, тѣй като пѣтя минаваше прѣзъ множество оврази перпендикулярни на пѣтя на настѣплението, а освѣнъ това, дълбоко разкаленъ, той извънредно затрудняваше движението на артилерията.

Къмъ 2 ч. 30 м. слѣдъ пладнѣ, полка се кръстоса съ съседната колона на 6-а Дивизия прѣдъ Иванкьой.

Въ този день за противника се нѣмаше свѣдения, обаче, когато полка, въ 4 часа слѣдъ пладнѣ, възлизаше на втория гребенъ отъ Иванкьой, по авангарда бѣ откритъ артилерийски огънь отъ една турска батарея разположена юго-източно отъ с. Карагачъ.

По нататашното настѣпление на полка ставаше невъзможно, а още повече че и тъмнината настѣпи. За това, той се разположи за ношване на лѣвия брѣгъ на Иена-дере, на 1 к. м. на юго-изтокъ отъ Кулиби, съ мѣрки за близко външно и вжтрѣшно охранение. Авангарда (7-й полкъ) зае позиция на гребана на юго-изтокъ отъ Кулиби.

Боя при Карагачъ на 16-й октомврий.

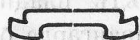
Отъ събранитѣ прѣзъ нощта свѣдения отъ хванатитѣ плѣнници, ставаше извѣстно, че прѣдъ фронта на полка има значителни неприятелски сили, че прѣдъ него е корпуса на Тургутъ Паша съ 30 орджия.

Развърщане на полка въ боенъ редъ.

Къмъ 9 часа и 40 м. прѣди пладнѣ, споредъ заповѣдта по бригадата № 57, отъ 16-й Октомври, която имаше за цѣль да дѣйствува по посока на Чувенли за достигане линията Топчикой, Чувенли и Татарлъ, полка настѣпи въ отстъпъ задъ дѣсния флангъ на 7-й полкъ, като изпрати една полурота отъ 1-а дружина за охранение на дѣсния флангъ и за свръзка съ 6-а дивизия, която дѣйствуваше въ дѣсно.

За настѣпление полка се развърна като изпрати 2-а и 4-а дружини и картечната рота въ първа линия, а 1-а и 3-а — въ втора линия. Прѣвъзочния пунктъ бѣ назначенъ до могилата на югъ отъ село Колиби.

Дружинитѣ настѣпиха въ строй за движение подъ артилерийски огнь, обаче много отъ снарядитѣ на неприятелската артилерия която откри ураганенъ огнь по 7-й полкъ, почнаха да попадѣтъ и между тѣхъ, а отъ това търпяха голѣми загуби. За да се намалятъ загубитѣ даде се заповѣдъ да се прѣмине въ по тънки строеве като сжщеврѣменно, полка измѣни посоката малко въ дѣсно за да избѣгне огъня насоченъ противъ 7-й полкъ.

Разгледана позицията на неприятеля която заема, между рѣкитѣ Карагачъ-дере и Соуджакъ-дере, прѣдставлява единъ дългъ и широкъ хребетъ, който започва отъ Странджа планина и съ юго-западна посока свършва къмъ Лиле-Бургасъ.

Западния склонъ на този хребетъ, заетъ отъ турцитѣ, се издига непосредствено надъ р. Карагачъ-дере и е много стръменъ и по високъ отъ околната мѣстность, а това дава възможность за една нѣколко яростна отбрана, както и въ дѣйствителность турцитѣ бѣха издигнали окопи 2—3 реда.

Извѣстни малки отклонения отъ посоката на общия хребетъ, които иматъ перпендикулярна посока на позицията, даватъ възможность за добри артилерийски позиции отъ, които може да се обстрѣлва надлежно цѣлата равна мѣстность прѣдъ позицията.

Широчината на този хребетъ е отъ 6-8 к. м. По него има тукъ тамъ не дълбоки долини, въ които бѣха закрито разположени резервитѣ на неприятеля.

Паралелно съ позицията на неприятеля покрай хребета тече рѣката Карагачъ-дере, която има широчина срѣдно около 3-4 метра и дълбочина около 40 с. м. По размѣритѣ си нѣма никаква тактическа стойность и за двѣтѣ страни.

Прѣдлежащата мѣстностьта по която полка щѣше да настѣпва, се спуща гласисообразно къмъ рѣката. По нея нѣма нито една гънка която да послужи за подстъпъ на полка. Има тукъ-тамъ само малки закрития отъ погледитѣ.

Настѣпване на полка.

Полка развърнатъ и движейки се въ строй подъ артилерийски огнь, къмъ 10 часа и 30 м. прѣдъ пладнѣ, стигна до гребена силно обстрѣлванъ отъ неприятелската артилерия, а понеже не можеше да остане задъ хребета и назадъ отъ 7-й полкъ, дружинитѣ отъ този строй прѣминаха въ по тънъкъ строй като изпратиха вериги. Едновременно съ това се оказа и участъка на полка по който трѣбваше да настѣпи, а заедно съ това и обективитѣ на дружинитѣ, като 4-а дружина бѣ въ непосредствена свръзка съ 7-й полкъ, сжщеврѣменно и направляюща.

Полка продължи настѣплението си силно обстрѣлванъ съ шрапнеленъ огнь отъ фронта и надлъжно. На мѣстностьта нѣмаше нито една гънка дѣто можеше да се скри. Подъ този убийственъ огнь дружинитѣ смѣло настѣпиха напредъ за да могатъ по скоро да достигнатъ до рѣката гдѣто се прѣдполагаше, че ще се намѣри мъртво пространство. Въ това си стрѣмление дружинитѣ много се подадоха напредъ и скоро се изравниха съ 7-й полкъ.

Това смѣло настѣпване напредъ бѣ съпроводено съ много жертви. Не помагаше и лопатата, защото дружинитѣ се обстрѣлваха и отъ двата фланга. Оставаше само да се настѣпва напредъ, но съ повдигането на веригитѣ пѣхотния и картечния огнь на противника още повече се усиляваше, а това само ги разрѣдяваше.

Отъ силния неприятелски артилерийски, пѣхотенъ и картеченъ огънь полка бѣ принуденъ да сирѣ своето си настѣпление. За попълване на уределитѣ вериги развърна се и 3-а дружина, която отчасти зае междината между 4-а и 2-а дружини, а въ полкова поддръжка остана само 1-а дружина.

За това положение бѣ донесено на Командира на бригадата и въ подкрѣпа на полка се дадоха двѣ дружини отъ 44-й полкъ, които въ 12 часа 30 м слѣдъ пладнѣ се разположиха въ дѣсно отъ полковата поддръжка, безъ да се подаватъ напредъ.

Прѣзъ всичкото врѣме на настѣплението, полка слабо бѣ подкрѣпенъ отъ артилерията, защото въ участъка си нѣмаше такава, а и друго, че бѣше се отклонилъ доста въ дѣсно и артилерията не можеше да обстрѣлва неприятелската позиция срѣщу него.

Въ подкрѣпа на полка бѣ изпратено планинското не с. с. отдѣление на Майоръ Цѣнова на дѣстния флангъ, което зае позиция задъ гребена на юго-изтокъ отъ Кулиби и къмъ 11 часа прѣдъ пладнѣ откри огънь, но снарядитѣ му не достигаха до неприятелската позиция. Силно обстрѣлвано бѣ принудено да замълчи и да се снесе отъ позицията за да дири друга по подходяща.

Ето защо, въ участъка на полка се изпрати 2-о не с. с. отдѣление отъ 5-й не с. с. артил. полкъ, обаче това отдѣление закъсня съ излизанieto на позицията, понеже по пътя на настѣплението си срѣщна едно сериозно прѣпятствие. Скоро разузнавача намѣри по удобно мѣсто за прѣминуване и батареитѣ захеха бързо позиция задъ гребена прѣдъ който бѣше скорострѣлното отдѣление. Тѣзи двѣ батареи стигнаха на позицията въ критическото за полка врѣме и макаръ силно обстрѣлвани отъ фланговитѣ турски батареи, откриха огънь по неприятелската позиция.

Критическото положение на полка при настѣпването

Въ 1 ч. и 30 м. слѣдъ пладнѣ, веригитѣ на дружинитѣ отъ 1-а линия достигнаха на около 1000—1200 крачки отъ позицията на противника. Силно обстрѣлвани отъ пушечния и

фланговъ шрапнеленъ огънь на три неприятелски батареи, не бѣха повече въ състояние да напредватъ. Отъ двѣтѣ страни се води силенъ пѣхотенъ огънь, който съ своята трѣскотня обхвана цѣлата бойна линия. На неприятелската позиция се забѣлѣзватъ нови пѣхотни части, които усилятъ огъня.

Цѣлата наша артилерия стрѣля по неприятелската позиция като е прѣвлекла върху себе си огъня на повечето турски батареи, обаче турцитѣ пакъ можаха да отдѣлятъ една частъ отъ своитѣ батареи, които да обстрѣлватъ изключително нашата пѣхота и тѣхния огънь не отслабваше.

Както веригитѣ, тѣй и поддрѣжитѣ изложени на открито само търпѣха голѣми загуби.

За да се подтикне напредъ прѣдната линия испрати се една отъ дружинитѣ на 44-й полкъ дадена въ поткрѣпление на полка.

Числото на раненитѣ всѣка минута се увеличаваше и се оттегляваха назадъ, обаче, по пътя отъ ново биваха ранявани или убивани.

Отъ 1 ч. и 30 м. до 3 ч. слѣдъ пладнѣ, подъ най силния убийственъ огънь, дружинитѣ отъ прѣдната линия едва можаха да напреднатъ на 500 - 600 крачки. Всѣко едно вдигане на верига, група, даже отдѣленъ човѣкъ, биваше обстрѣлванъ съ шрапнеленъ огънь. Въ това врѣме почти всички турски батареи бѣха станали на открити позиции и стрѣляха.

Къмъ 3 часа слѣдъ пладнѣ, въ най-силния разгаръ на боя, се забѣлѣза отъ лѣво къмъ 7-й полкъ отетѣпление, прѣдадено отъ къмъ 8-й и 31-й полкове. Остѣплението се прѣдаде и въ полка, но се подѣ отъ твърдѣ малко войници, което скоро бѣ усотено отъ офицеритѣ и подофицеритѣ отъ бойната частъ и съ това че 1-а дружина отъ полковата поддръжка заедно съ развѣтото знаме, барабанния бой за атака и подъ звука на музиката, бѣ на врѣме хвърляна напредъ отъ Командира на полка за да тласне напредъ отстѣпвающитѣ. Въ кѣсо врѣме паднаха трима знаменосци подъ знамето което доблесно носеха напредъ.

Съ настѣпването на полковата поддръжка се даде единъ силенъ тласкъ напредъ и тѣзи отъ малцината войници, които бѣха почнали отстѣплението, отново настѣпиха напредъ и е

спрѣха на линиѣта отъ гдѣто бѣха почнали да отстъпватъ. 7-й полкъ се спрѣ прѣдъ гребена. При вида на това частично отстъпление, противника остана въ окопитѣ си като още повече усили своята стрѣлба.

Въ тази криза на боя, нашия войникъ отъ полка, показва своята стойкость, себеприцание и послушность и че той е не съкрушимъ и като гранитна скала може да застане срѣщу най-големитѣ опасности а особено, ако неговитѣ непосредствени началници сѣ рамо до рамо съ него. Въпрѣки голѣмитѣ жертви, които полка даде, той — войника укоряваше малцината малодушни, които се подадоха на това, ако и частично отстъпление.*)

Отстъплението не продължи повече отъ 10-15 минути, обаче стана причина да се дадатъ много жертви.

Всичко горѣописано става въ момента когато батареитѣ отъ нашата артилерия бѣха почти принудили много отъ орждията на противника да прѣстанатъ да стрѣлятъ а нѣкои отъ нашитѣ батареи бѣха прѣнесли огъня си и по окопитѣ на неприятеля, които сега ясно се очертаваха и въ нѣкои ясно се виждаше, че неприятелскитѣ стрѣлци ги наущатъ. Продължаваха да стрѣлятъ още и то съ най-голяма яростъ само най-добри маскиранитѣ и флангови турски батареи, които и нанесоха голѣмитѣ загуби на отстъпвающитѣ.

Твърдото държане на полка и новото му настѣпление, подпомогнато отъ нашата артилерия, особено отъ не с. с. батарея, въ участъка на полка която изтрѣля почти всички снаряди, прикова противника на позицията му, ако и въ този

*) Повръщането на отстъпвающитѣ войници отъ 7-й полкъ не помалко се дължи и на Ковчежника на полка, запасния подпоручикъ Байчевъ, който като вижда налива на ранени офицери и войници отъ полка при прѣкъсвания пунктъ, не се стѣрпялъ да доде при полка и поеме командването на нѣкоя частъ останала безъ офицери. По пътя се натъква въ участъка на 7-й полкъ и срѣща седемъ войници и единъ офицерски кандидатъ да отстъпватъ съ знамето на този полкъ. Заповѣдва имъ да се развие знамето и го понася напредъ, като повръща всички отстъпващи войници. Въ това врѣме идва при него командира на 7-й полкъ и подпоручикъ Байчевъ му подава знамето. За този подвигъ той бѣ награденъ съ ордена за храбрость.

моментъ цѣла една дивизия отъ II-й турски армейски корпусъ да е била въведена въ боя, въ участъка срѣщу полка.

Моментъ, който приживяваше полка бѣ единъ отъ най-мъчителнитѣ най-тежкитѣ, но нито единъ войникъ не се подаде на задъ, ако и да бѣ развилъ своитѣ морални и материални сили до най-висока степенъ.

Скоро тѣмнината тури край на ожесточения и крѣвопролитенъ бой, който за полка бѣ особено такъвъ, защото бѣ лишенъ отъ подкрѣпата на артилерията.

Въ 1 ч. прѣдъ пладнѣ, на 17-й Октомврий полка заедно съ дружинитѣ отъ 44-й полкъ се отегли малко назадъ отъ заетата позиция за да се устрои, понеже бѣше много разтегнатъ и вмѣкналъ всичко въ бойната частъ, а на позицията остави бойно охранение.

Боя на 17-й Октомврий

Въ 3 ч. и 30 м. прѣдъ пладнѣ, въ полка се съобщи за достигналия успѣхъ въ центара и че на полка прѣстои да довърши този успѣхъ като завладѣе неприятелската позиция и прѣдъ своя фронтъ.

Съ пукването на зората боя отново се начена по фронта на полка.

Въ първа линия за водене боя сега бѣха назначени 1-а и 2-а дружини, а другитѣ двѣ (3-а и 4-а) въ полкова поддрѣжка. Дружинитѣ веднага заеха снащнитѣ си позиции които отстояха на 6-700 крачки отъ противника.

За атаката на позицията на противника бойната частъ се усилива съ още една дружина отъ 44-й полкъ. Въ 7 ч. и 30 м. прѣди пладнѣ, полка получава съобщение да бѣде готовъ за настѣпление за което ще послѣдва заповѣдь.

Вслѣдствие на тази заповѣдь, дружинитѣ отъ бойната частъ добри окопани на позицията, откриха огънь по противника, но веднага попаднаха подъ неговия убийственъ пушеченъ и картеченъ огънь, а полковитѣ поддрѣжки подъ убийствения шрапнеленъ огънь на неговата артилерия отъ фронта, и добри замаскиранитѣ му флангови батареи. Но и нашата артилерия, разположена въ лѣво отъ полка, съ свои

точенъ огънь по неприятелската артилерия и неговитѣ пѣхотни окопи, произвеждаше добъръ ефектъ, а това подбодряваше войницитѣ да стоятъ твърдо на позициитѣ си.

Въ 10 ч. прѣдъ пладнѣ, се получи отъ командира на бригадата съобщение, че заповѣдь за настѣпление още нѣмало, обаче полка да съобразявалъ своитѣ дѣйствия съ тѣзи на съседнитѣ части и положението на противника и да бже внимателенъ въ изразходването на подрѣжките, да подържа тѣсна свръзка съ съседнитѣ части и по често да донася за положението. Освѣнъ това, 6-а дивизия настѣпвала и че вчера 1-а армия е заела Люле-Бургасъ и днесъ продължавала настѣплението си.

Както съседнитѣ части, тъй и полка споредъ горното съобщение не настѣпи, а само водеше бой съ противника отъ позицията си. Въ това врѣме пушечния огънь отъ страна на противника понамаля, дори и на врѣме свършено се прѣкрътаваше, но артилерийския огънь и отъ двѣтъ страни бѣ въ най силния разгаръ.

Въ 2 ч. и 30 м. слѣдъ пладнѣ, се получи нова заповѣдь отъ командира на бригадата, че неприятеля искалъ да обхожда лѣвия флангъ на дивизията и полка да сирѣ настѣплението си, защото щѣлъ да бже прѣтегленъ на лѣвия флангъ за парариние на обхода, а на мѣстото му щѣла да дѣйствува 6-а дивизия, като заедно съ полка се привлекатъ и дружинитѣ отъ 44-й полкъ. Полка незабѣлзано и постепенно да се отдрѣпне къмъ бивака гдѣто бѣ на 15-й вечерята.

Тѣй като 1-а и 2-а дружини бѣха ангажирани въ боя съ противника и се намираха на 5-600 крачки отъ него, отегляването имъ прѣзъ деня бѣ рискувано да не би да прѣдизвика отстѣпление по цѣлата линия; другитѣ дружини, 3-а и 4-а, картечната рота и частъ отъ дружинитѣ на 44-й полкъ съставляващи полковата поддрѣжка, се оттеглиха въ долината на юго-изтокъ отъ Кулиби и заминаха на лѣвия флангъ на бойното разположение на дивизията.

По пжтя дружинитѣ отъ 44-й полкъ се присѣдиниха къмъ своята бригада, а дружинитѣ отъ полка съ всички охранителни мѣрки пристигнаха въ 7 ч. слѣдъ пладнѣ на означения пунктъ, когато късно прѣзъ нощта укрѣпиха окон-

чателно, и заеха окопитѣ, готови да срѣцнатъ неприятеля, който споредъ свѣденията се движелъ въ голѣми маси къмъ лѣвия флангъ на дивизията въ голѣмото незаето пространство между нея и 5-а дивизия.

Другитѣ двѣ дружини, 1-а и 2-а, които остнаха въ участъка на полка, на дѣсния флангъ на дивизията и водеха боя съ противника късно до стѣмняване, вечерята се отеглиха за да дойдатъ на лѣвия флангъ при другитѣ двѣ —, обаче, по пжтя, въ 2 ч. прѣдъ пладнѣ, били сирѣни отъ командира на бригадата на гребена, на позиция при 1-о с. с. отдѣление отъ 5-и Артилерийски полкъ, която сж укрѣпявали до 6 ч. слѣдъ пладнѣ.

Боя на 3-а и 4-а дружини при Бунаръ-Хисаръ на 18-й Октомврий.

На 18-й Октомврий, боя се започна по цѣлия фронтъ. Артилерията силно обстрѣлва неприятеля. Боя бѣ по силенъ въ лѣво, въ посока на 5-а дивизия.

Началника на дивизията гледайки разбърканото положение на противника въ тази посока, че едни колони настѣпватъ други отстѣпватъ, дава заповѣдь чрѣзъ командира на полка който въ това врѣме е билъ при него, двѣтъ дружини, 3-а и 4-а, една полурота отъ 2-а рота и картечната рота, отъ лѣвия флангъ, да настѣпятъ подъ началството на Подполковникъ Дяковъ, заедно съ двѣ батареи (едната с. с., а другата не с. с., командвани отъ Подполковникъ Кацаровъ, испратенъ сжщеврѣменно да окаже и посоката на настѣплението), да настѣпятъ по дѣсния брѣгъ на р. Карагачъ-дере, да атакуватъ въ флангъ противника който дѣйствува срѣщу 5-а дивизия и обхваща дѣсния флангъ на сжщата.

Въ 8 ч. и 50 м. прѣдъ пладнѣ, дружинитѣ настѣпватъ въ двѣ колони, а въ лѣво отъ тѣхъ двѣтъ батареи, подъ прикритието на силни охранителни патрули отъ които единъ по лѣвия брѣгъ на рѣката.

Дружинитѣ като настѣпваха прѣдпазливо и се спираха на мѣста за прѣдварително разузнаване, стигнаха до висотата

на юго-изтокът отъ Инжекларъ. Тамъ, въ 12 ч. по пладнѣ, се забѣлѣва, че срѣщу дѣсния флангъ на 5-а дивизия, по дѣсния брѣгъ на р. Карагачъ-дере, се движатъ силни неприятелски части и че двѣ негови батареи, които заематъ позиция на лѣвия брѣгъ на рѣката, на около 3 1/2—4 к. м. на юго-изтокъ отъ Бунаръ-Хисаръ, обстрѣлватъ дѣсния флангъ на дивизията.

Освѣнъ това се забѣлѣва, че нѣкои отъ тѣзи неприятелски части се оттеглятъ назадъ. Слѣдъ като дѣйствително се узна, че лѣвия брѣгъ на рѣката срѣщу дружинитѣ не е заетъ, въ 3 ч. и 40 м. слѣдъ пладнѣ, дружинитѣ се развърщатъ въ боенъ редъ и смѣло настѣпватъ напредъ, а артилерията заела позиция на висотата и открива огънь по двѣтъ неприятелски батареи.

Скоро дружинитѣ биватъ обстрѣляни съ силенъ шрапнеленъ огънь, но тѣ смѣло и стройно настѣпватъ напредъ. Въ 1 ч. и 30 м. слѣдъ пладнѣ, дружинитѣ изпращатъ вериги понеже силния пушеченъ огънь на неприятеля почва да се чувствува, който заелъ дългия *синуръ* между нивитѣ, приспособенъ за стрѣлба, силно почна да стрѣля. По натѣтъкъ се откриватъ други окопи.

Въ 2 ч. и 30 м. слѣдъ пладнѣ, двѣтъ неприятелски батареи прѣстанаха да стрѣлятъ по дѣсния флангъ на 5-а дивизия, а съерѣдоточиха огъня си исклучително по дружинитѣ и батареитѣ, но благодарение на високото прѣскание на шрапнелитѣ, тънкия строй и окопаванието, този огънь непричиняваше никакви загуби. Въ това врѣме се забѣлѣва развърщанieto на нови части на неприятелския дѣсенъ флангъ съ стрѣмление да обхванатъ лѣвия флангъ на 4-а дружина, която имаше въ 1-а линия двѣ роти и полуротата отъ 2-а рота. За противодѣйствиe на това обхващане се испрати 9-а рота отъ полковата подрѣжка да продължи лѣвия флангъ на дружината. Въ желанието си тази рота, полуротата отъ 2-а рота и 14-а рота, да обхванатъ дѣсния флангъ на противника, приеа въ лѣво и за това мѣжду 13-а и 14-а роти се образува една значителна мѣждина, която се зае отъ 15-а рота испратена отъ полковата подрѣжка. Веднага слѣдъ това дружинитѣ

отново настѣпватъ напредъ, безъ да се гледа на убийствения пушеченъ огънь на противника.

Къмъ 3 ч. и 30 м. неприятелския артилерийски огънь отслабна; ясно се виждаше, че нашата артилерия наддѣлява. Въ 4 часа слѣдъ пладнѣ, неговата артилерия съвършено млъкна. Въ това врѣме ротитѣ назначени за противодѣйствиe на обхвата настѣпватъ, първи срѣщатъ развърналитѣ се за обхващане неприятелски части (около 2 табора) и съ вика „Ура“ се нахвърлятъ върху имъ и съ своитѣ ножове довършватъ всичко което не е можало да избѣга, а именно 68 войника и двама офицери бѣха убити.

Слѣдъ тази сватка, всичко останало, което до тогава продължаваше да води боя, бѣ обхванато отъ панически страхъ и избѣга по долината, прѣслѣдвана отъ пушечния огънь на веригитѣ и бързия точенъ огънь на артилерията, като остави и около 22 плѣника.

Скоро слѣдъ това тъмнината настѣпи. Дружинитѣ се окопаха и останаха да нощуватъ на заетата позиция подъ охраната на бойно охранение. Испратиха се напредъ усиленни патрули за разузнаване, и единъ въ лѣво за влизанне въ свръзка съ 5-а дивизия, който едва късно прѣзъ нощта се срѣщналъ съ патрулитѣ на сжщата.

На другия день рано сутринята слѣдъ като се узна, че противника е съвършено отстѣпилъ, дружинитѣ, по заповѣдъ се върнаха въ с. Карагачъ и се присединиха къмъ полка.

Какви сж резултатитѣ отъ тридневнитѣ боеве при Карагачъ и Бунаръ-Хисаръ, гдѣто полка тѣй достойно се сражава безъ ни най малко да се поколебава въ дѣйствиата си, ако и да е приживявалъ най труднитѣ и най мащабнитѣ моменти въ дѣйствиата на цѣлата дивизия, се вижда отъ съчиненията на Махмудъ Мухтаръ Паша „Моята дѣйностъ прѣзъ балканската война“, стр. 59, че той на 16-й Октомврий, се е сражавалъ не само съ 4-а дивизия на 2-й турски армейски корпусъ, но къмъ пладнѣ и съ 3-а дивизия, които като при-

ровава на позициите имъ, не имъ дава възможност да подкрѣпятъ своите за една контръ атака срѣщу частите отъ дивизията, които вече бѣха минали рѣката при Карагачъ и се възкачваха по хребета за да разкъсатъ турската позиция.

До колко боя въ този день е билъ упоритъ, се вижда и отъ книгата на Подполковника Янакиева „Карагачъ—Чонгара“ стр. 29 и 30 гдѣто е казано: „грозенъ адъ бѣше настѣпилъ. Полесражението като че ли гореше въ пламъци. Страшна и величествена бѣше картината на боя. Юначо се държаха двѣтѣ страни, а по нататѣкъ: „нови и прѣсни части той вкара въ боя (отпослѣ се узна, че цѣла една дивизия отъ 1-й турски армейски корпусъ е била вкарана въ боя въ този участѣкъ). И съ това той като че ли замислеше да прѣмине въ настѣпление съ лѣвия си флангъ, но твърдото държане на 19-й полкъ, подпомогнатъ отъ огъня на нашата артилерия и пр. . . въздържаха противника отъ намѣрението му да настѣпи, и по нататѣкъ: „19-й полкъ остана пакъ безъ артилерия въ продължение на около 1 часъ“. Сжщо на стр. 45: „че ако тази бригада бѣше настѣпила смѣло на 16-й заедно съ 19-й полкъ и ако поне частъ отъ артилерията ѝ заемеше позиция нѣкъдѣ по гребена около чифлика Помакъ-Ташлъ (овч.), то съпротивлението на противника и на този участѣкъ щѣше да бѣде сломено още на 16-й и пр. Такива бѣха дѣйствиата на полка прѣзъ този день.

Че въ този день полка е игралъ първенствующа роль въ подпомаганieto дѣйствиата на дивизията за извършване прорива на неприятелския центъръ, че той съ своите дѣйствия е причина за избавлението ѝ отъ грозното положение въ което се бѣ намѣрила, свидетѣлствуватъ заповѣдта по бригадата № 64 и телефоно-грамата № 35 на стр. 31 въ книгата „Карагачъ—Чонгара“ гдѣто е казано: „До командира на 7 полкъ. По заповѣдь. Старайте се да задържите положението и гребена каквото и да става, защото ще се компрометира положението на 19-й полкъ, който има усѣхъ и е напредъ“, и пр. и до началника на дивизията. 7-й полкъ се отдрѣпна на гребена. Заповѣдано му е да остане тамъ каквото и да става и пр.“

Че, на 17-й Октомврий, двѣ дружини отъ полка водятъ ужесточенъ бой съ противника въ сжщия участѣкъ, на дѣсния

флангъ на дивизията, за приковането му на позицията, а съ това облекчаватъ положението на частите минали Карагачъ—дере и че другите двѣ дружини бързо заминаватъ на лѣвия флангъ, да влѣзатъ въ разпорежданието на началника на дивизията, готови да срѣснатъ противника застрашающъ този флангъ на дивизията, обезпечаватъ фланга.

А на другия день, на 18-й Октомврий, дружините отъ полка съ своите смѣли дѣйствия по посока на Бунаръ—Хисаръ иматъ работа съ части отъ XVII-й турски армейски корпусъ, назначенъ да удѣлжи лѣвия флангъ на корпуса на Махмудъ Мухтаръ Паша, за да обхванатъ дѣсния флангъ на 5-а дивизия, срѣснатъ настѣплението на тѣзи части, отблъсватъ ги, обръщатъ ги въ паническо бѣгство и съ това обезпечаватъ отчасти и фланга на 5-а дивизията.

Въ тридневния бой полка даде жертви, убити офицери 1, ранени офицери 15, убити подофицери 11, ранени подофицери 60, неизвестно пропаднали подофицери 2, убити редници 73, ранени редници 805, неизвестно пропаднали редници 123, а всичко 1090 човека.

Взети трофеи: 34 орѣдия, множество ракли, снаряди, пушки, раници палатки и пр. и много плѣници,

Прѣслѣждане на противника и боя при Чонгара на 19-й и 20-й Октомврий.

На 19-й Октомврий бѣ рѣшено дивизията да продължи прѣслѣжданieto съ цѣль да се земе източния брѣгъ на р. Соуджакъ-дере и да се съдѣйствува на 5-а дивизия за да може и тя да прѣмине въ настѣпление.

На разсъмване, частите отъ дивизията настѣпиха въ двѣ колони: дѣсната (43 п. п. съ 1 с. с. батарея) по посока на Топчикой, а лѣвата — (2-а бригада съ 2 с. с. батареи) по посока на Чонгара.

Останалите части от дивизията, въ това число и полка съставляващи маневрируещи войски, въ 8 ч. 30 м. прѣдъ пладнѣ настѣпиха отъ Карагачъ задъ дѣсната колона.

Неприятеля съ единъ слабъ арьергардъ се укрѣпилъ на дѣсния брѣгъ на р. Соуджакъ-дере, прѣдъ с. Чонгара, което негови слаби части заемаха, а други части работеха по укрѣпляването на една втора позиция на гребена, източно отъ селото.

Артилерията на двѣтѣ колони бързо зае позиция и веднага открива огънь по с. Чонгара и по висотитѣ на гребена източно отъ това село. Неприятелската пѣхота по гребена се разбѣга и потърси убѣжище задъ сѣщи, но тази прѣдъ Чонгара продължаваше упорно да държи своята позиция, ако и противъ нея да се бѣ развърнала цѣлата 2-а бригада.

Къмъ пладъ се забѣлѣза едно раздвижване на позицията, източно отъ Чонгара, същевременно отъ изтокъ и юго-изтокъ настѣпватъ силни негови пѣхотни части. Отъ гребена, източно отъ Чонгара, неприятеля открива огънь съ 5—6 батареи, който постепенно се усилюва и къмъ 2 ч. 30 м. слѣдъ пладнѣ, цѣлото пространство на което бѣха развърнати въ боенъ редъ 2-тѣ наши колони, бѣ обсипано съ снаряди. Но този огънь не причиняваше голѣми загуби на настанающитѣ части, защото бѣха добрѣ маскирани въ гънкитѣ на мѣността и въ храсталацитѣ.

При това положение бойната частъ се усилюва съ изпращането на 44-й полкъ съ едно с. с. артилерийско отдѣление въ дѣсно отъ 43-й полкъ, като се развърща въ боенъ редъ, а маневрирующитѣ войски, 7-й полкъ и полка, бѣха насочени право на сѣверъ къмъ безименната височина да се застраши лѣвия флангъ на турцитѣ които дѣйствуваха противъ 5-а дивизия. 7-й пѣх. полкъ бѣ изпратенъ напредъ, а полка бѣ оставенъ назадъ въ разпорежданieto на командира на бригадата.

Поради напредналото врѣме частитѣ сирѣха движението си и се окопаха, а полка въ маневрируещи войски бѣ застаналъ въ лъщината юго-източно отъ безименната висота, задъ 7-й пѣх. полкъ.

Прѣзъ нощта заваля проливенъ дѣждъ и полка подъ открито, бѣ измокренъ.

На другия день, 20-й Октомврий, неприятеля слѣдъ едно

слабо съпротивление напуска свойтѣ позиции при Чонгара и отстъпва въ най голѣмъ безпорѣдѣкъ къмъ изтокъ и юго-източна посока, като сполучва да отведе и артилерията си. Той отстъпва тѣй бързо, че съприкосновението съ него отново бѣ изгубено.

Прѣзъ този день полка остана пакъ въ полезението на маневрируещи войски и на сѣщото мѣсто до вечерята. За нощуване бѣ върнатъ въ с. Калайджикъой (на дѣсния брѣгъ на Карагачъ-дере, сѣвѣрно отъ Карагачъ, ново заселено), гдѣто можаха войницитѣ да се присушатъ отъ дѣжда, който прѣзъ цѣлия день валиа и бѣха измокрени почти до кости.

Почивка на полка отъ 21-й — 23-й Октомврий.

На 21-й Октомврий, полка настѣпи отъ с. Калайджикъой подъ прикритието на 2-а дружина назначена въ авангардъ и изѣсно къмъ 4 ч. и 30 м. слѣдъ пладнѣ пристигна въ с. Дуванджи, на лѣвия брѣгъ на рѣка Соуджакъ-дере, разположи се на квартири въ сѣщото село за почивка и зае линията на охранението по гребена, източно отъ това село, като влезе въ свръзка, въ дѣсно съ 7-й полкъ, а въ лѣво съ 11-й полкъ.

Въ охранение бѣ назначена 3-а дружина която испрати 11-а и 12-а роти въ прѣдни постове, а 9-а и 10-а роти остави въ резервъ на прѣднитѣ постове. На слѣдующия день, охранение-то се зае отъ слѣдующата по редъ дружина.

Както бѣ казано по горѣ, съприкосновението съ неприятеля бѣ изгубено още на 20-й Октомврий. За да може да се въстанови, испратиха се редъ рекогносцировачни отряди. Такъвъ единъ отрядъ отъ двѣ роти (5-а и 6-а роти) подъ началството на Капитана Комсиева бѣ изпратенъ по посока на с. Азбуа, тѣзи отряди неможаха да откриятъ освѣтъ слѣдитѣ на остѣпалия на бързо, въ безпорѣдѣкъ и въ паника противникъ. При все това, чрѣзъ тѣзи рекогносцировачни отряди се узна, че противника бързо е отстъпилъ, главно къмъ Чорлу и малка частъ отъ него въ източна посока и че при отстъплението си е западилъ всички села прѣзъ които е миналъ и оставилъ по пѣтицата кола, сандѣци съ патрони, разни вѣщи и пр., а тамъ гдѣто е бивакиралъ и палаткитѣ си.

Г Л А В А IV.

Похода на полка къмъ Чатадджа.

На 24-й Октомврий за противника се знаеше, че той отстъпва съ малка частъ отъ Виза къмъ Сарай, а съ по голѣмата — къмъ Чорлу. Споредъ заповѣдта по бригадата № 119, въ сѣщия день, полка въ състава на главнитѣ сили на бригадата настѣпи отъ с. Дуванджи прѣзъ Чонгора, по пътя Топчикой, Чувенлий, Чиф. Палехора, Меселимъ за Ювалия и ношува въ прѣдпоследното село.

Похода на 25-й Октомврий

Прѣди настѣпванието на полка, въ 6 ч. 45 м. прѣдъ пладнѣ, бѣ изпратена една рота (2-а рота) въ рекогносцироваченъ отрядъ заедно съ 2 коника по пътя Меселимъ, Ювалия, разв. Татаркой и Черкезкой, а двѣ дружини (3-а и 4-а) бѣха назначени задно съ 1 с. с. отдѣление (3 батареи) отъ 5 артилерийски полкъ, отъ 4-а Пионерна дружина 1 рота и отъ 8-й Коненъ полкъ 1½ ескадронъ, въ авангардъ на бригадата, който настѣпи въ 7 часа и 30 м. прѣдъ пладнѣ, отъ с. Меселимъ по пътя на рекогносцировачния отрядъ. За началникъ на авангарда бѣ назначенъ командира на полка.

Останилитѣ двѣ дружини (1-а и 2-а) останаха въ главнитѣ сили на бригадата.

Пътя бѣ извънредно труденъ по причина на калната почва. Прѣди пладнѣ, когато главата на авангарда бѣ източно отъ Ювалия на 1 к. м. отъ испратения на прѣдъ полуескадронъ се получи донесение, че противника отъ 1 таборъ, 1 батарея и 1 ескадронъ настѣпва отъ Сарай за разв. Татаркой, а слѣдъ малко още 1—1½ ескадронъ се насочвалъ къмъ това село отъ Сарай, и че разездитѣ на неприятеля открили огънь по нашитѣ.

Въ 1 ч. слѣдъ пладнѣ, рекогносцировачната рота се сблъска съ кавалерията на противника при корията, източно отъ разв. чифл. Думанза, която веднага отстъпи по посока на Татаркой. Малко послѣ това, единъ неприятелски пѣхотенъ

взводъ въ рѣдка верига открилъ огънь по патрулитѣна рекогносцировачната рота когато сѣ минавали селото Татаркой.

Слѣдъ една малка прѣстрѣлка съ ротата, неприятеля се разбѣга въ юго-източна посока.

Надвечерь, неприятеля съ двѣ орджия, една картечница и пѣхота зае позиция на гребена по пътя за Черкезкой, сѣвѣро-източно отъ сѣщото село, на около 4 к. м. и откри огънь по полуескадрона.

Веднага слѣдъ това, авангарда се развърща, обаче по на прѣдналото врѣме и настѣпванието на нощта, той не настѣпи а зае за позиция: 3-а дружина на самия гребенъ като се окопа, а батареята*) и 4-а дружина — по назадъ, въ полкова поддръжка, и въ бойна готовность съ мѣрки за охрана прѣкара нощта.

Съ развърщанието на авангарда въ боенъ редъ рекогносцировачната рота се оттегли на позицията при сѣщия.

Двѣтѣ дружини се спрѣха въ с. Татаркой за ношуване при останалитѣ главни сили на бригадата.

Похода на 26-й Октомврий.

Още прѣзъ нощта командира на бригадата направи разпореждане, двѣтѣ батареи отъ с. с. отдѣление оставени въ бивака вечерята, прѣди да се разсѣмне да бждатъ на позицията на авангарда и станатъ въ очаквателно положение, а щомъ се разсѣмне и въ случай, че противника заема още позицията си да станатъ на бойна позиция и откриятъ огънь. Едноврѣмено съ това се направи разпореждане и авангардната батарея да излѣзе на линията на 3-а дружина и бжде готова за откриване на огънь.

Щомъ се разсѣмна стана извѣстно, че неприятеля напусналъ вчерашната си позиция и че селото Капаклж-Бунаръ (ново заселено на 4 км. отъ Черкезкой, по пътя за Татаркой) е напуснато отъ сѣщия, а негови малки пѣхотни части съ

*) Щомъ главнитѣ сили на авангарда стигнаха въ с. Татаркой, получи се заповѣдъ 2 отъ батареитѣ да останатъ въ селото, гдѣто главнитѣ сили на бригадата щѣха да ношуватъ. Така щото, въ този моментъ, авангарда разполагаше само съ една батарея.

картечница и коница, се забълбзватъ на ската, юго-източно отъ това село, въ отетжиление. Артилерията откри огънь по остжапающитѣ и тѣ се разбѣгаха по посока на Черкезкой, а другитѣ—около 1½ ескадронъ, отетжиха по посока на Казакъ-Дюлю.

Къмъ 11 ч. 40 м. прѣдъ пладѣ, съгласно заповѣдта по бригадата № 132, полка отново настѣпи при вчерашното си положение, като имаше сжщитѣ части въ авангардѣ, по пѣтя разв. Татаркой, Ур. Казакъ-Дюлю, Еникьой за Рамаданъ Кашла.

За противника се знаеше, че е прѣдъ фронта на армията и въ юго-източна посока и че въ дѣсно отъ полка се движи 3-а бригада по посока на Черкезкой, а въ лѣво — дѣсната колона на 3-а дивизия.

Вечерта авангарда пристигна при бутката, юго-източно отъ Еникьой и 3-а дружина зае линията на охранението отъ р. Чаиръ-Дере, отсамъ Рамаданъ-Кашла, Рамаданъ-Дере, до овчарскитѣ колиби, северо-източно отъ Брендюлю-Кашла, а другитѣ части въ резервъ на прѣднитѣ постове.

Другитѣ двѣ дружини отъ полка ношуваха на бивака при главнитѣ сили на бригадата, юго-източно отъ Еникьой.

Почивка на 27-й Октомврий.

На 27-й Октомврий се получи заповѣдъ, че този день се дава въ почивка на цѣлата армия, тѣй необходима за войницитѣ отъ полка, слѣдъ тридневния непркъснатъ походъ по прѣсечена мѣстность и по трудни и разкалени пѣтища.

Въ свръзка съ това и прѣднитѣ охранителни части се смѣниха. 4-а дружина смѣни 3-а — и изнесе охранението напрѣдъ, по гребена източно отъ Рамаданъ Кашла, така както бѣ заповѣдано въ заповѣдта по бригадата № 132, отъ Домусъ-Дамлара изключително до кръстопѣтя 3 к. м. на западъ отъ Туркмалж-Йолу.

Похода на 28-й Октомврий.

На 28-й Октомврий, полка въ състава на главнитѣ сили на бригадата, настѣпи подъ прикритието на авангарда отъ

7-й полкъ отъ бивака, юго-източно отъ Еникьой, по пѣтя Рамаданъ-Кашла, овчарнитѣ на сѣверъ отъ това село, по долината на р. Рамаданъ-Дере и Соядицитѣ, южно отъ Ламдоха-Бурулу, южно отъ надписа Караманъ-Дере, сѣверно отъ надписа Куру-дере, като прѣнушува въ долината на р. Куру-дере.

Този походъ на полка бѣ единъ отъ труднитѣ и най уморитѣлнитѣ както за войницитѣ, тѣй и за конетѣ. Мѣстностьта имаща характера на планинска, бѣше силно прѣсечена. Пѣтищата отъ дѣждоветѣ бѣха съвършено развалени, освѣтъ това, съ голѣми стрѣмнини множество малки рѣки ги прѣсичеха и безъ мостове. Всичко това извънредно затрудняваше марша и прѣчеше за спазване на дисциплината. Въпрѣки усилията на пионернитѣ команди формирани при полковетѣ за да поправятъ що годѣ пѣтя за движението, полка едва кжсно пристигна на бивака.

Слѣдствие на прѣуморяването имаше доста войници останали назадъ, а имаше и заболѣли отъ стомашни разстройства, тишично заболѣвание на азиатската холера.

Похода на 29-й Октомврий.

За противника никакви свѣдения нѣмаше. Съприкосновението съ него бѣше изгубено още по рано. Изпращанитѣ напрѣдъ рекогносцировачни отрѣди не можаха никадѣ да го откриятъ. Това показваше, че той вече се отегилъ задъ своята укрѣпена линия Чатаалджа.

Въ 9 ч. и 30 м. прѣдъ пладѣ, полка въ главнитѣ сили на бригадата, подъ прикритието на авангарда отъ 7-й полкъ, който щеше да ношува въ Акаланъ и заеме линията на охранението, настѣпи отъ бивака по пѣтя за Ерменикой, Акаланъ.

Мѣстностьта тукъ бѣше още по прѣсечена, а пѣтищата още по лоши отъ вчерашнитѣ. На много мѣста се съвършено губеха и полка бѣ принуденъ да пѣтува безъ пѣтъ. Движението този день бѣше извънредно трудно и полка вмѣсто да ношува източно отъ Ерменикой, споредъ заповѣдта, силно се растегна и едва прѣднитѣ му части посрѣдъ нощъ стигнаха тамъ; но движението се затрудни още повече, когато посрѣдъ нощъ почна да вали силенъ проливенъ дѣждъ и батарентѣ по колоната

затънаха въ калта, а отдѣлнитѣ роти имъ помагаха да ги изтеглятъ. Прѣзъ цѣлата нощъ и на другия день до пладнѣ се прибираха изоставенитѣ по пѣтя, но крайно изтощени войници.

Въ този день прѣумората бѣше толкова голѣма щото само нѣколко дневната почивка бѣ въ състояние да въстанови силитѣ на хората.

На 30-й Октомврий, полка почива на бивакъ на 1 километъръ юго-източно отъ с. Ерменикѡй.

ГЛАВА V.

Приближаване на полка къмъ укрѣпената Чаталжанска линия и дѣйствиата му до 4-й Ноемврий.

На 31-й Октомврий, полка назначенъ въ авангардъ настѣпи отъ бивака при Ерменикѡй за Акаланъ съ цѣль да смѣни 7-й полкъ и заеме линията на охранението. Съ пристиганieto си източно отъ Акаланъ и слѣдъ една малка почивка, 1-а и 2-а дружини бѣха назначени да смѣнятъ 7-й полкъ и заематъ линията на охранението, която се простираше отъ с. Калфакѡй изключително до началото на надписа р. Аркъ включително, като се свърже въ лѣво съ 3-а дивизия, а въ дѣсно съ 44-й полкъ на 3-а бригада.

Линията на охранението се зае отъ една дружина, а другата остана въ резервъ на прѣднитѣ постове. Другитѣ двѣ дружини се разположиха на бивакъ непосредствено задъ резерва на прѣднитѣ постове.

Както заставитѣ на прѣднитѣ постове, тѣй и резерва на сѣщитѣ се окопаха.

Подъ прикритието на прѣднитѣ постове, които при смѣняването значително се подадоха напредъ за по добро наблюдение напредъ лѣжащата мѣстность, артилерията зае позиция и почна да се окопава и приготвя за откриване огънь по едва видимитѣ фортове на Чаталжанската линия.

На 1-й Ноемврий, бѣ изпратенъ единъ рекогносцироваченъ отрядъ подъ началството на Командира на 2-а рота Поручикъ Недѣлковъ да узнае, заети ли сѣ височинитѣ непосредствено на западъ отъ с. Чанакча и ако не сѣ заети, да се подаде

напредъ линията на охранението съ цѣль да се заематъ.

Тамъ рекогносцировачния отрядъ слѣдъ една малка прѣстрѣлка разгонва една неприятелска верига отъ два взвода и два разѣзда, които сѣ заемаха височината и влиза въ с. Чанакча.

Къмъ 4 ч. и 40 м. слѣдъ пладнѣ се заеха и тия висоти отъ прѣднитѣ постове.

На 2-й Ноемврий, полка бѣ смѣненъ отъ 4-й и 17-й полкове на 9-та дивизия, а въ 10 ч. прѣди пладнѣ, се отегли на почивка на бивакъ въ гората, юго-западно отъ с. Акаланъ, гдѣто бѣ 7-й полкъ отъ бригадата.

Слѣдъ смѣната полка остана заедно съ бригадата въ распорѣжданieto на Началника на 9-а дивизия.

На 3-й Ноемврий, съгласно заповѣдта по 9-а дивизия № 23, която щѣше да дѣйствува въ района отъ дерето на югъ отъ с. Еникѡй, по височинитѣ на 1—1 1/2 к. м. западно отъ с. Чанакча и Кестеникъ до височината 1 к. м. сѣверно отъ Изетинъ, полка въ състава на бригадата се назначаваше въ поддръжка на тази дивизия и трѣбаше да се съсрѣдоточи непосредствено на западъ отъ Субатчюю. За цѣльта той трѣг на отъ бивака въ 11 ч. и 45 м. прѣдъ пладнѣ по пѣтя Акаланъ — Субатчюю и спрѣ на бивакъ при това послѣдното село.

Дѣйствиата на полка на 4-й Ноемврий.

На 4 Ноемврий полка се дигна отъ бивака си и въ състава на бригадата въ 8 ч. прѣдъ пладнѣ се съсрѣдоточи задъ висотата сѣверо-източно отъ Субатчюю. Въ това врѣме се чуваше силна артилерийска стрѣлба прѣдъ фронта на 9-а дивизия, което показваше, че боя е вече започнатъ и много отъ истрѣлитѣ на неприятелската артилерия почнаха да се прѣскачатъ на висотата прѣдъ полка.

Въ 10 ч. 20. м. прѣдъ пладнѣ, 1-а, 2-а и 3-а дружини заминаха и се разположиха задъ гребена на висотата, наоляща се на 2 1/2 к. м. юго-западно отъ с. Уклалж. Тамъ останаха пакъ въ распорѣжданieto на началника на 9-а дивизия, но въ случай на поискване отъ командира на 2-а бригада отъ сѣщата дивизия, минаватъ и въ негово подчинение.

При настъпването на дружините по долината южно отъ Субатчюу за висотата се построиха въ строй за движение подъ артилерийски огънь, понеже почнаха да се обстрѣлватъ отъ артилерийския огънь на неприятеля. Никакви загуби неприятелите.

Скоро слѣдъ това се изпрати 1-а дружина за усиление бойната частъ на 33-й полкъ, за водачъ на която бѣ даденъ самъ адютанта на 2-ра бригада отъ 9-а дивизия, който бѣ до-несълъ заповѣдта за дружината.

Къмъ останалите двѣ дружини се присъедини и 4-а дружина, която бѣ оставена назадъ за поправка на пътя Ерменикой — Акаланъ.

Малко по късно, една дружина се изпрати напредъ, не-посрѣдствено задъ първия гребенъ на висотата до самите бата-реи, а другите двѣ останаха на същото си мѣсто.

Дѣйствиата на полка на 5-й Ноемврий

Въ този день полка бѣ разпокъсанъ като имаше дадена 1-а дружина въ подкрѣпление на 33-й полкъ и вкарана въ бойната частъ, 3-а дружина въ подрѣзка на 2-а бригада отъ 9-а дивизия, а 2-а и 4-а дружини въ разпорѣжданieto на ко-мандира на 1-а бригада отъ 4-а дивизия.

Въ 8 ч. прѣдъ пладнѣ 1-а дружина е настѣпила между 33-й и 34-й полкове по посока на «Бѣлитѣ окопи». Ротите отъ дружината подъ артилерийския, пушечния и картеченъ огънь на противника минали р. Кара-Су, едни по мостовите които не били достатѣчни, а другите сѣ прѣминали рѣката въ бродъ която е имала далбочина на мѣста окло 1 — 1,2 метра. Двѣ отъ ротите заели окопите, на една линия съ вери-гитѣ на 33-й полкъ, а другите двѣ — малко въ лѣво и назадъ до рѣката.

Вечерта, дружината по заповѣдъ, заедно съ съседните части подъ прикритието на мъглата, тъмнината и огъня на артилерията, незабѣлѣзано се оттегли на старата позиция ка-то стана въ подрѣзка на 2-а бригада отъ 9-а дивизия, при другите дружини отъ полка, на западния склонъ на висотата южно отъ Субатчюу.

Дѣйствиата на полка на 6-й Ноемврий.

Съ оттегливането на частите отъ боя прѣзъ нощта на старите имѣ позиции, веднага прѣминаха къмъ отбрана. Уча-стѣка на 2-а бригада 9-а дивизия се заемаше отъ 33-й 34-й полкове, а 1-а и 3-а дружини отъ полка станаха въ резервъ на бригадата. 2-а дружина зае позиция и се даде въ разпо-режданieto на 33-й полкъ, а 4-а дружина въ маневрирующи войски на дѣсния участѣкъ, за началникъ на който бѣ на-значенъ началника на 4-а дивизия и почваше отъ рѣкчката, южно отъ с. Уклалъ гдѣто е числото 30, по гребена на висо-тата находяща се южно отъ горното село и до 1 к. м. сѣверно отъ Изетинъ.

Позицията въ участѣка бѣ укрѣпена още по рано и сега се взеха мѣрки за срѣщане на една контра атака, която въ случай окуражения неприятелъ би прѣдприелъ.

Прѣзъ този день неприятеля обстрѣлва широки площади отъ позицията въ участѣка, но сериозни загуби не можа да причини.

Послѣ пладнѣ стрѣлбата и отъ двѣте страни се прѣкра-ти, а до вечерта се водеше рѣдка прѣстрѣлка само отъ нѣ-колко батареи.

Дѣйствиата на полка на 7-й Ноемврий

Късно въчерта почна смѣняването на 2-а бригада 9-а дивизия въ участѣка съ части отъ 4-а дивизия.

Цѣлия участѣкъ се раздѣли на два: дѣсния се зае за отбрана отъ 3-а бригада, а лѣвия — отъ 1-а бригада на диви-зията, като 34-й полкъ въ лѣвия участѣкъ се смѣни съ полка задъ когото въ подрѣзка остана 7-й полкъ.

Дѣйствиата на полка отъ 8-й до 26-й Ноемврий

Слѣдъ прѣминаването ни къмъ отбрана позицията която до тогава бѣше слабо укрѣпена, усиляването ѝ се продължи. За цѣлѣта цѣлата позиция се раздѣли на два бригадни уча-стѣка, а всѣки бригаденъ на два полкови. Лѣвия полкови участѣкъ зае полка, а дѣсния — 7-й полкъ.

Позицията която бѣ заета за отбрана отъ дивизията има-

ше около 3.5 к. м., а тази на полка около 8—900 м. Цялата позиция представлява единъ отдѣленъ хребетъ, високъ около 130 м. надъ долината на притока на Кара-Су, която протича прѣдъ позицията на неприятеля. На този отдѣленъ хребетъ има три паралелни гребена удобни за последователна отбрана. Срѣдниятъ гребенъ е най-високъ, доста е широкъ и удобенъ за разполагане на нашата артилерия на закрити и маскирани позиции. Но долината на притока Кара-Су що лѣжи прѣдъ нея е много дълбока, вслѣдствие на което, трудно се обстрѣлва отъ разположенитѣ на този гребенъ батареи; слѣдователно, ако противника настѣпи и мине рѣката то частитѣ му не щѣха да се обстрѣлватъ. Пѣхотния огънь можеше да се използва въ най-голѣми размѣри, защото обстрѣла прѣдъ гребена не се стѣснява.

Прѣдния гребенъ е значително по нискъ, а отъ това закриванieto отъ поглѣдитѣ и изстрѣлитѣ на неприятеля, разположенъ въ своитѣ укрѣпления, като по високо стоящи, е трудно.

Притока на р. Кара-Су, находящъ се на около 1300—1600 метра отъ главния гребенъ, широкъ отъ 2—6 метра съ стрѣмни, отвѣсни подронени брѣгове, на дълбочина 2—3 м., които прѣзъ есенно врѣме, а особено слѣдъ дъждоветѣ, биватъ напълнени съ вода. Притока на нѣкои мѣста е много тѣсенъ и може да се прискоче; но на много мѣста е неприходимъ даже и въ бродъ.

Грунта на хребета е пѣсчливо глинестъ, на мѣста бѣлъ и за това окопитѣ мъчно се маскиратъ. Подпочвенитѣ води сж много близо до повърхността, затова и окопитѣ постоянно се напълваха съ вода, която трудно се отвеждаше, насипитѣ и стѣнитѣ на окопитѣ често се сабаряха, а особено въ първитѣ дни до гдѣто окопитѣ не бѣха усвѣршенствувани.

За усиляване на позицията полка работеше само нощя, тъй като денемъ това не бѣ възможно, защото всѣко раздвижване по позицията се обстрѣлваше отъ неприятеля.

За отбраната участъка на полка се заемаше отъ 2 дружини, които се свързваха въ дѣсно съ 7-й полкъ, а въ лѣво съ 17-й полкъ 9-а дивизия, а другитѣ двѣ съсредоточени задъ

гребена, бѣха една въ бригадна поддръжка, а другата въ порежданieto на Началника на дивизията.

Неприятеля, непрѣдприемаше никакви настѣпателни дѣйствия, освѣнъ съ слаби разузнавателни части които биваха разпрѣсвани съ артилерийски огънь.

Позицията се отбраняваше най активно, като нощно врѣме се изпращаха напредъ разузнавателни части съ леки носими мосчета да прѣминаватъ рѣката и да наблюдаватъ за противника, който държеше прѣднитѣ си постове непосредствено прѣдъ своята позиция.

Слѣдъ 12-й Ноемврий стрѣлбата като по взаимно съгласие се прѣкрати отъ двѣтѣ страни, а въ сжщото врѣме се получи заповѣдъ да не се дразни неприятеля и да не се срѣли по неговитѣ позиции, защото сж почнати прѣговори за миръ.

Заедно съ продължаване да се заема позицията по горния начинъ за отбрана и усвѣршенстванieto на стрѣлковитѣ и резервени окопи, се почна и построяването на блиндажи въ сжщитѣ окопи.

Свободнитѣ отъ нарядъ дружини пристѣпиха и къмъ приготвяне на землянки за прѣдпазване на хората отъ лошото врѣме. Най голѣмата трудностъ се срѣщаше въ изкопаването на землянкитѣ, които трѣбваше да се направятъ дълбоки и равни съ повърхността, а пъкъ често стѣнитѣ имъ се сабаряха отъ подпочвената вода.

Трудно бѣ и доставянето на материали за блиндажитѣ и землянкитѣ, защото на близо нѣмаше гори или храсталакъ. Недостигна и материала прѣнесенъ на рждѣ отъ разрушеното близо с. Уклалж, а врѣмето отъ день на день ставаше все по лошо, дъждъ валѣше почти ежедневно и калта както на позицията, тъй и на бивака бѣ станала почти до колѣнитѣ. Хората на прѣднитѣ постове въ окопитѣ бѣха по добръ поставени, благодарение на блиндажитѣ и даденитѣ имъ дървени въглища за паление, отъ колкото на бивака въ неготовитѣ по нѣмание материалъ, землянки.

**Дѣйствията на полка отъ 26-й Ноемврий 1912 г.
до 21 Януарий 1913 г.**

(До втория периодъ на войната съ турция).

На 27-й Ноемврий полка се оттегли отъ тази позиция и

зае линията за охранение с. Уклалж, изключително, с. с. Кестеник, Чанакча и с. Еникьой включително, като охранението се свързва във дясно със 3-а бригада, а във ляво със 2-а бригада от дивизията, която пък (дивизията) заемаше линия за охранение от железопътната линия до Черно море.

Същовременно полка се разположи на квартири във полуразрушените и полуизгорели села така: 4-а дружина във Кестеник, 1-а и 3-а и щаба на полка във Чанакча, а втора — във Еникьой.

Полка заемаше пръв всичкото време охранителната линия със стражеви застави и непрекъснатата верига от постове, а охранението на неприятеля което бѣ въ съседство съ това на полка, на около 5 — 600 крачки, усилено по число съ постове.

Освен това, заставите се располагаха близо до постовете, а последните бѣха близо до неутралната зона — деморкационната линия. За всички застави се построиха окопи. Въ случай на нощно нападение от страна на неприятеля щѣше да се срѣщне на линията на заставите и прѣдните постове.

По късно, на 21-й Декемврий, линията на охранението се съкрати, като част от нея от Чанакча до Еникьой включително, се прѣдаде за охранение на 7-й полк, вслѣдствие на което и разположението на полка се измѣни, като щаба на полка и 1-а и 2-а дружина се прѣместиха въ с. Кестеник, а 3-а дружина остана въ с. Чанакча. Участъка почна да се охранява от една дружина, като двѣ роти се назначиха въ прѣдни постове и двѣ — въ резервъ на сѣщитѣ.

Мѣстността за бъдащите дѣйствия на нашата армия, въ случай че военните дѣйствия на ново се почнат, като лѣсната и прѣсечена дава широко поприще за славни дѣла и смѣли партизански дѣйствия, затова полка формира и една ловджийска команда от 155 души под командата на командира на 2-а рота Поручикъ Нидѣлковъ и двама младши офицери, съ задача да изучи района за дѣйствиата на полка. Нейната тактика се състоеше въ това да не дава покой на

противника ни денѣ, ни ноща, ни въ движение, ни на бивакъ, нито пъкъ въ боя като дѣйствува на фланговетѣ и тила му.

Пръв всичкото време на траението на примирието полка бѣше винаги въ положение да срѣщне всѣки моментъ неприятеля, още по-вече, че от съдържанието на получаваните телеграми се заключаваше, че прѣговоритѣ не отиватъ къмъ крайната цѣль — мирътъ.

Щомъ като на полка, на 17-й Януарий, стана известно, че прѣговоритѣ сѣ прѣкъснати и че е дадено четири дневенъ срокъ за подкачване на ново военните дѣйствия и че може този срокъ да не се спази и прѣдъ видъ близостта на разположението на полка и на охранителната линия на постоветѣ на около 5 — 600 крачки отъ противника, се взеха мѣрки, да се отведатъ патронните коне въ с. Акаланъ, а готварниците се изпратиха задъ позицията на бивака и дружините рано сутринъ, въ тъмно напущаха своите квартири и отиваха назадъ, на позицията, а вечеръ се завръщаха пакъ въ тъмно по квартирите за нощуване.

За срѣщане на неприятеля се избраха за главна позиция висотите източно отъ с. Акаланъ, а за прѣдни позиции висотите, непосредствено на западъ отъ с. с. Чанакча и Кестеник за обстрѣлване долината на притока на р. Кара-Су.

На 21-й Януарий, още прѣди да се разсѣмне полка напусна квартирите въ с. с. Кестеник и Чанакча и се оттегли на главната позиция, нѣ охранението съ всички елементи си остана на линията.

Такова бѣ положението на полка при прѣкъсване на примирието и започване на ново войната съ Турция.

Б. ВЪ ВОЙНАТА СЪ ТУРЦИЯ

(II периодъ.)

ГЛАВА VI.

Дѣйствиата на полка отъ 21-й Януарий до 3-й Февруарий.

Съ откриване на ново военнитѣ дѣйствия, полка споредъ дадената по рано инструкция, щѣше да дѣйствува въ състава на дивизията, като ариергардъ на армията, да задържа неприятеля на позицията си ако настѣпва съ слаби сили, а съ прѣвъзходни — ще отстъпва отъ позиция на позиция, като се старае да го задържи три дни за да се даде възможност на главнитѣ сили на армията да заематъ позицията.

На 21-й Януарий, въ 5 часа прѣдъ пладнѣ, полка зае главната позиция, висотитѣ източно отъ с. Акаланъ и сѣверно отъ Субатчюу и прѣднитѣ позиции непосредствено на западъ отъ с. с. Кестеникъ и Чанакча.

Охранението продължаваше да стои на линията прѣдъ горнитѣ села.

Прѣзъ този день отъ страна на противника се забѣлѣзва движение, обаче никакви настѣпателни дѣйствия не прѣдприе. Вечерята се чува артилерийски истрѣли отъ къмъ Мряморно море.

На другия день, линията на охранението се оттегли къмъ политѣ на склона западно отъ Кестеникъ и Чанакча, обаче селата останаха включени въ охранението.

На 23-й Януарий, точно по пладнѣ, неприятеля откри силенъ артилерийски огънь по прѣднитѣ постове и по прѣднитѣ позиции. Подъ прикритието на този огънь неприятеля настѣпни съ малки пѣхотни групи къмъ с. с. Кестеникъ и Чанакча, но бидоха отблъснати отъ огъня на охранението.

Послѣ пладнѣ, неприятеля отново настѣпни съ малки части въ Кестеникъ и Чанакча. Въ това село той навлѣзе подъ прикритието на пушека. Селото бѣ запалено отъ наши войници съгласно дадената по рано инструкция.

Неприятеля отново бѣ отблъснатъ, а отъ селото Чанакча изгоненъ отъ Ловджийската команда.

На другия день, неприятеля около 1 таборъ настѣпни по долината непосредствено на юго-западъ отъ Кестеникъ и охранението бѣ принудено да се оттегли отъ долината по гребена на височинитѣ западно отъ с. Кестеникъ и Чанакча.

Неприятеля обстрѣленъ отъ 8-а рота, ловджийската команда и планинската батарея, бѣ заставенъ да се закрие задъ гребена. Прѣзъ този день се взеха всички мѣрки да може да се обстрѣля неприятеля отъ кадѣто и да се появи. Особено внимание се обърна на фланговетѣ на позицията, като една рота се изпрати за наблюдение долината къмъ Субатчюу, пжтя за Акаланъ и за свръзка между дѣсния флангъ на полка и 34-й полкъ, който дѣйствуваше по долината на р. Аркъ и вдѣсно отъ нея срѣщу Чаталъ-Тепе. За наблюдение на долината между полка и 7-й полкъ се изпрати едно отдѣление.

За неприятеля се знаеше, че той съ 3 табора и 1 планинска батарея е слѣзалъ отъ укрѣплението къмъ Кестеникъ.

Отъ всички негови дѣйствия до сега се вижда, че той е изпратилъ прѣдъ фронта на полка малки рекогносцировачни отряди, а съ голѣми сили дѣйствува срѣщо 2-а бригада 9-а дивизия.

На 25-й Януарий, 1-а дружина бѣ дадена въ разпорѣжданieto на Командира на 7-й полкъ за атака на неприятеля въ флангъ, който дѣйствува срѣщо 2-а бригада при Калфакьой и силно напирва въ тази посока.

Въ 8 часа прѣдъ пладнѣ, сѣщия день, неприятеля съ около 2 роти развърнатъ въ боевъ редъ, настѣпни по гребена на височинитѣ непосредствено на западъ отъ с. с. Кестеникъ и Чанакча и, се спуна срѣщо позицията на полка, но обстрѣленъ отъ планинската батарея поврѣща назадъ и въ безпорядкъ отстъпва като оставя много убити.

Въ сѣщия день, неприятеля на нѣколко пжти подкрѣпенъ, се опитва да настѣпни срѣщо позицията на полка, но бива ви-

наги отблъсванъ съ голѣми загуби. Едновременно съ това настѣпва и срѣщу фронта на 34-й полкъ съ по голѣми сили и успѣва да се приближи къмъ Сиврикая, но контръ атакванъ отъ 2-а бригада на 9-а дивизия отстъпва на висотата гдѣто бѣха напѣтѣ недовършени още землянки прѣзъ Ноемврий.

На 26-й Януарий сутринята неприятеля отново се опитва да заеме гребена на напѣтѣ напуснати прѣдни позиции, но огъня на батареята го заставя да се закрие задъ склона на тѣзи висоти*).

Въ това врѣме една негова батарея излиза на позиция на височинитѣ сѣверно отъ с. Уклалж и обстрѣлва съ фланговъ огънь частитѣ отъ 2-а бригада отъ 9-а дивизия. Скоро планинската батарея на полка отговори на огъня на тази батарея и въ едно непродължително врѣме я принуди да млъкне.

Въ този день се направиха нѣкои измѣнения въ отбраната на позицията, като се раздѣли на два участъка и се обърна особно внимание на долината отъ къмъ Субатчюю понеже противника отъ тамъ най много напираше.

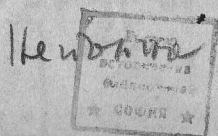
На 27-й Януарий прѣзъ цѣлия день, прѣдъ фронта на полка се показваха слаби неприятелски вериги и се опитваха да настѣпятъ, но обстрѣлвани съ пушеченъ и артилерийски огънь отстъпваха въ безпорядкъ.

Въ 3 часа слѣдъ пладнѣ, неприятелската артилерия при с. Уклалж откри силенъ шрапнеленъ огънь по дѣсния участъкъ на позицията, въ съсъдство съ 2-а бригада 9-а

*) Въ този сѣщия день и на 27 и 28 й Януарий двѣ роти отъ допълнающата дружина на полка, заедно съ Македмо-Одинското опълчение, геройски отбиваха извършения десантъ отъ Х турски корпусъ при Шаркьой на Мраморното море, гдѣто борбата бѣ свършено неравна, но духа на Шуменци и тукъ бѣ високъ безъ да се глѣда на огъня отъ стотинитѣ морски оръдия.

На 28-й Януарий Шуменци заедно съ опълчението успѣватъ да отблъснатъ прѣднитѣ неприятелски части и даватъ възможностъ на нашата планинска артилерия да се приближи и да обстрѣля турскитѣ окопи и моста при десанта съ ужасна ураганна стрѣлба. Въ неприятелскитѣ редове слѣдъ това зацарува голѣмо смущение и разстройство. Всички турски параходи откриватъ ужасенъ огънь, но храбритѣ наши герои не трѣбватъ.

Скоро моста е разнебитенъ и много лодки сѣ притурени въ водата.

Вис Сили + 13757